

# olanaklar ve olasılıklar

M. AZRA

**T**anzimat'tan bu yana görülen en önemli ve büyük toplumsal değişim projesi." tv ekranlarında sıkça görülen bir tarihçinin bu yorumu içerisinden geçilen konjonktürün nasıl algılandığını ve ne gibi etkiler yarattığını anlamamız açısından ön açıcı bir tarif olsa gerek. Gerçekten de heyecan verici bir dönem yaşadığımızı kabul etmeliyiz. Dünün tabu kabul edilen pek çok kavram ve konusu günün moda kavramları haline gelivermiş durumda. Toplum sanki sihirli bir değnek dokunmuşçasına birden esnemiş ve dün linç tezgahları kuracak kadar şovenizmin etkisi altında olanlar birden Kürt sorununu tartışır ve konuşur hale gelmiştir. SDP tarafından organize edilen barış yürüyüşü ve kampanyasının her yerde oldukça yoğun ilgiyle karşılanması bu esnemeyi doğruluyor. Herkeste biraz olsun şaşkınlık hali mevcut. Yapılan anketlerde barış talebi öne çıkarken Kürt sorununda inkarcı çizginin sonuna gelindiği de bariz olarak ortaya çıkıyor.

Tv ekranları Kürt sorununu tartışan programlardan geçilmezken yapılan açıklamalar ve verilen demeç, görüş ve öneriler oldukça radikalleşebiliyor. Kürtçe röportajlar alınıyor Kürt dili ve edebiyatı bölümünün açılmasını YÖK başkanı "13 milyon insanın konuştuğu dil" tanımlamasıyla savunuyor. Gerçekten hızlı bir dönüşüm en azından düşünce planında ve dilde gerçekleşiyor. Düne kadar varlığı tanınmayan bir halk ve o halkın dili kültürü hızla kabul görür hale geliyor. İnkâr edilen görmezden gelinen bir sorun devletin en üst kademelerinde kabul görür tartışılırken silah dışında başka dil bilmeyenler silahın yetmediğini görüyorlar. Dünün savaş medyası bombalanan dağların ardından kahramanlık nutukları çekmeyi bırakıp oluşturduğu masalarda programlarda Kürt sorunu tartışıyor ve deyim yerindeyse toplumsal alanda Kürt kimliğinin meşrulaşması görevini yerine getiriyor. Programların konusu "terör"den Kürt sorununa dönünce doğal olarak katılımcılar da değişiyor, emekli paşaların yerini üniversite hocaları ve gazeteciler alıyor. Anketler düzenleniyor ve açıklanıyor tartışılıyor. Dün adını ananların tutuklandığı Kürt halk önderi Abdullah Öcalan'ın açıklamaları ilgi alanı haline geliyor, çözüm önerileri tartışılıyor ve devlete diyalog çağrıları yapılıyor.

Sokak Amerika'yı yeniden keşfeder gibi kendi Kürdünü keşfediyor ve onunla yüzleşiyor. Öyle ki yaşanan çatışmalarda hayatını kaybeden asker haberleri "Kürt açılımını nasıl etkileyeceği" sorusuyla birlikte veriliyor ve tartışılıyor. Yaşananlar Cumhurbaşkanının şu cümlesiyle özetleniyor: "Kürt sorunu bu ülkenin en önemli sorunudur." Meselenin böyle ele alınması yıllardır bu tarifi kelime kelime aynı yapanlar için umut verici olsa gerek. En azından hayatın tahlili doğrulaması açısından oldukça önemli. SDP ve onun kuruluş öncülleri bu tahlili on yıllardır yapıyor. SDP bu tahlil nedeniyle pek çok sosyalist hareketle sorunlar yaşadığı yalnızlığa iteklenmek istendi hatta ÖDP gibi ortak projelerin dışına düşmek durumunda kaldı. Düne kadar Kürt sorununu temel mesele saydığımız ve soruna sahip çıktığımız için bizi kuyrukçuluk dahil çeşitli yaftalarla suçlayanların bugün gelinen noktada kendi duruşlarını dün yokmuş gibi tariflemeleri elbette bizi şaşırtmasa da toplumsal hafızada dün tüm canlılığı ile yerini koruduğu akıldan çıkarılmamalı.

Tam da bunun bu kötücül anıları ve bu anılara sebep olan politik bakış açısı tüm canlılığı ile yerinde durduğundan olsa gerek sosyalist sol AKP tarafından gündemin en tepesine taşınan mesele karşısında afallamış ve felce yakalanmıştır. Kürt açılımı

gündeme geldiğinden beri toplumun nerdeyse tüm tabakaları bu tabakalara yol gösterdiğini iddia eden kurumları meseleye dair tutum alıp öneriler ortaya atarken Kürt sorunu hiç olmadığı kadar meşru hale gelip sokakta tartışılırken solun sessizliği ancak afallamak kavramı ile açıklanabilir. Süreç o kadar hızlı gelişti ki dün konumunu Kürt hareketiyle arasına mesafe koymak üzerinden tarifleyenlerin yeni durumu kavramakta ve pozisyon almakta zorlanması anlaşılır. SDP'nin farklı bir duruş sergileyip daha aktif bir tutum takınması da yine onun tarihsel referansları ve geçmişten bugüne izlediği tutarlı duruşuyla açıklanabilir. Sorunu dillendirmenin dil yaktığı sokaktaki rüzgarın bizzat şovenizmden ve popülizmden yana estiği bir momentte bile enternasyonal duruşundan zerre kadar sapmayanların popülizmin ve şovenizmin rüzgarına direnerek kurtuluşu Kürt özgürlük hareketiyle stratejik ittifak üzerinden tarifleyenlerin elbette meselenin meşrulaştığı koşulların olgunlaştığı bir zamanda daha hazır görünmeleri oldukça doğaldır. Tam da bu nedenle yıllardır savunduğumuz görüşlerin hayat ve mücadele tarafından doğrulandığı sıklıkla tüm dostlarımıza hatırlatılmalıdır.

Durumu izah edecek söz Ahmet Türk tarafından yapılan "cin lambadan çıktı" açıklamasında gizlidir. Hükümetin pek çok hesap ve kaygıyla ortaya attığı açılım toplumsal bilinçte geri dönüşümsüz bir değişime sebebiyet vermiştir. Bu dönüşüm hem Kürt halkı hem de Türk halkı için söz konusudur. Adı görüldüğü her yerde silinmeye çalışılan bir halk bizzat silenler tarafından kabul edilmiş dili ve kimliği yok sayılanlar yok sayanlar tarafından tanınmıştır. Ve şimdi bizzat yok eden yok sayan devlet kendi dayattığı tabuları yıkmak için mücadele vermek zorunda kalmıştır. Kabul edilmelidir ki şovenizm ağır bir yara almıştır. Bizzat başbakan ve yardımcıları şovenizmin kalesi sayılan illerde halka Kürt sorununu anlatmakta savaşın sona ermesi gerektiği yolunda propaganda yapmaktadır. Medya Kürt halkına yapılanları ilk kez bu kadar açıkça dillendirmekte ve kendilerince çözümden yana çaba göstermektedir. Bizi olduğu kadar devleti ve militarist güçleri bile şaşırtacak derecede toplum meseleye pozitif yaklaşmış Kürt kimliği ve mücadelesi Türklerin nezdinde geniş bir meşruiyete kavuşmuştur. Durumun kendisi bir yanıla yıllardır yürütülen kirli savaşın yenilgisini izah ederken öte yanıla bizim neden başaramadığımız ve AKP'nin başardığı sorusunu cevaplama görevini karşımıza koymaktadır.

Yapılan anketler ve bizzat yaşanan hızlı değişimin gösterdiği en önemli olgu Türk halkının savaştan yorulduğu ve çözüme hazır olduğu realitesidir. Yapılan anketlerin de izah ettiği üzere Türklerin önemli bir kısmı PKK'nin yenilemeyeceğini Türk ordusunun başarısız olduğunu kabul etmiştir. Bu durumun oluşmasında PKK'nin onlarca yıl boyunca yürüttüğü büyük direnişin kararlılıkla yürütülüyor olması kadar özellikle son döneme damgasını vuran Bezele, Ormar ve Zap direniş ve saldırılarının katkısı vardır. Direniş sadece Kürt halkını örgütlememiş Türk halkına da yenilmezliğini kanıtlamıştır.

PKK Kürt uluslaşmasını sağlamış ve geri döndürülemez bir noktaya getirmiştir. AKP'nin açılımına Kürt halkının çok hızlı ve meşru hak talepleriyle cevap vermesinin altındaki esas temel bu uluslaşmadır. Diyebiliriz ki Kürt uluslaşması tamamlanmış ve devletleşme aşamasına gelmiştir. Kürt halkını bundan sonra daha azına ikna etmek mümkün değildir. Geldiğimiz momentte fiilen kazanılmış bulu-

nan haklardan geri adım atmak tekrar savaş politikalarına dönmek neredeyse imkansız hale gelmiştir ve bu yönde atılacak adımlar çok büyük tepkileri ve çatışmaları göğüslemek zorunda kalacaktır. Kabul edilmelidir ki Kürtler artık silinmemek üzere siyasal tarih sahnesine çıktılar ve bu başarı bizzat onların kendilerine ve önderliklerine aittir.

Türkiye solu sürece bir yandan ulusalcılığın yaygınlaştığı diğer yandan da totaliter bir laiklik tanımının yön verdiği anti-AKP söyleminin biçim verdiği bir kamplaşmanın tam ortasında yakalanmıştır. İşçi sınıfı ideolojisinden çok orta sınıf söylemi ve politikalarının yön verdiği ve esasen orta sınıfa yaslanan anti-AKP'ci kamp hiç beklemediği bir anda hem Kürt hareketiyle hem de AKP ile yüzleşmek durumunda kalınca sürece sessiz kalmayı tercih etmiş müphem açıklamalarla yetinmiştir. Yaşananlar sadece şovenizmin zehirlediği halk kitlelerinin doğrularını yıkmamış ulusalcı solun da tabularını sorgulanır hale getirmiştir. AKP ulusalcı solu son yerel seçim mütefiki CHP'yi olması gereken yere MHP'nin yanına itekleyince ulusalcı solun AKP tarafından dillendirilen projenin neresinde yer alınacağı elbette derin bir sıkıntıya vesile olmuştur. Son yerel seçim değerlendirmelerinde bu gazetenin sayfalarında anti AKP söyleminin sınıf karşıtlığına bile vardığını ve savunmaları kemalizmin kollarına savurduğu dile getirilmişti. Hayat hızla yazılanları doğrularken bize söylemiştik demekten başka bir sey bırakmamaktadır.

Surecin akamete uğratılmasının olasılık dahilinde olduğu elbette bilinmelidir. AKP'nin kendisinin yaslandığı milliyetçi tabanın rüzgarına kapılması olasılık dahilinde olduğu gibi son 30 Ağustos güç gösterilerinin ortaya koyduğu gibi ordunun hala güçlü bir direniş odağı teşkil ettiği unutulmamalıdır. Operasyonların hız kesmeden devam ettiği ve asker cenazelerinin geldiği gözden uzak tutulmamalıdır. Bilinmelidir ki bu saatten sonra ölen her askerin ölümünün tek sorumlusu operasyonlarda ısrar edenlerdir. Yaşanan çatışmanın sorumlusu PKK değil süreci akamete uğratmak adına askerleri operasyona süren militarist ordu bürokrasisidir. Bu durum bile çift taraflı ateşkes talebinin yakıcılığını göstermektedir. Bu talep doğrudan TC hükümeti ve ordu-suna yönelik operasyonları durdurma talebidir.

MHP ve CHP tarafından pompalanan kin dolu şoven söylemin önümüzdeki süreçte provokatif eylemlere yöneleceğini görmek için kahin olmak gerekmiyor. Bizzat MHP genel başkanının pompaladığı söylemin kendi tabanına ne gibi mesajlar ilet-tiği tarihsel olarak bilinmektedir. Kabul edilmelidir ki ister hükümet isterse şoven güçler tarafından sürecin baltalanmasının Kürt halkı tarafında bir savaş ilanı anlamına geleceği kanlı bir iç savaşa yol açacağı ortadadır.

Aslında toplumsal dinamikleri yakından izleyenler açısından yaşanmakta olanlar sürpriz olarak algılanmamalıdır. Türk halkının gerek savaşa gerekse orduya bakışının değişmeye başladığının işaretleri uzunca süredir ortaya çıkmaya başlamıştı. Asker cenazelerinde "yoksul çocuklarının ölmesi"ne yönelik artan tepkiler ve Ergenekon soruşturmaları Türk halkının bakışındaki değişimi uzun süredir işaretliyordu. Aynı zamanda savaş bütçesinin yol açtığı yıkımın sonuçları daha derinden hissedilmeye başlanmıştır. Bütün bunlara ek olarak ABD'nin Irak'tan çekilme takviminin açıklanması güneydeki Kürt hükümeti ile Türk hükümeti arasında diyalogun güçlenmesini beraberinde getirmiştir. Bu gelişme ABD sonrası tufanı ve bu tufanın olası sonuçlarından biri-

sinin Kürt devleti olması olasılığı böyle bir olasılığın TC sınırlarının parçalanması ve büyük bir kuzey Kürt ayaklanmasını işaret etmesi bölgesel güç hayali peşindeki TC oligarşisinin bütün planlarını altüst etme ihtimalini ortaya çıkarmıştı. Yine petrol ve doğalgaz rezervleri ve geçiş yolları üzerinden şekillenen emperyal mücadelede ABD'nin TC'ye biçtiği yeni roller TC'yi yeni adımlar atmaya ve kendi Kürdüyle kendi kabul ettiği sınırlar içerisinde barışmaya yöneltti.

AKP tarafından dile getirilen projenin saikleri emperyalizmin bölgesel çıkarları ile ilişkileri ve daha da önemlisi kapsamı içeriği elbette çok sıkı irdelenmelidir fakat bu irdelenmenin bu yazının kapsamını aştığı da görülmelidir. Tüm bu uyarıların ışığında ortaya atılan fikrin içerik amaç ve ortaya atanların beklentilerinden azade bizim için ortaya çıkardığı sonuçlar gerçekten umut vericidir fakat aynı zamanda yapılması gerekenler açısından da öğreticidir. Süreç göstermiştir ki politika güçle yapılmaktadır. Yıllardır bedel ödeyerek dile getirdiğimiz söylemin bize duvar olanlar tarafından AKP dile getirince kabul edilmesi bu dediğimiz kanıtıdır. Yine bu durum aslında şovenizmin gücünü karşıtının zayıflığından aldığı toplumun önemli bir kesiminin önderlik olmaması nedeniyle sessiz kaldığını da ortaya koymaktadır. Bu tahlil doğrusal olarak bizi çatı partisi meselesine ve önemine getirmektedir. Pandora'nın kutusunun açıldığı cinin lambadan çıktığı koşullarda emperyalizmin hesaplarını boşa çıkarmak sürecin akamete uğratılması çabalarını boşa çıkarmak ve süreci derinleştirerek Kürt halkıyla onurlu adil bir barışın imkanlarını yaratmak şovenizmi geriletirerek politik bir güç ve önderliğin oluşmasını sağlamak demokratik mevziler kazanmak ancak çatı tarzı bir güç birliği ile Türkiye işçi sınıfıyla Kürt halkının ittifakını sağlamakla mümkün olacaktır.

Kabul edilmelidir ki solun atıl durumunun devamı çözümü bir AKP projesi kalmaya mahkum edecek Kürt halkını bir kez daha yalnız bırakmak anlamına gelecektir. Bu şekliyle TC Kürt halkını muhatap almadan meseleyi bireysel kültürel haklar meselesi olarak sınırlayacak Kürt halkını siyasal bir özne ve ulus olarak kabul etmeyecektir. Aynı şekilde emperyalizm de var olduğu biçimiyle hedeflerine ulaşacaktır. Sosyalist hareket asli görevlerini bir kere daha yerine getirmemiş olacak ki bu 12 Eylül yenilgisinden daha ağır sonuçlar üretecektir. En önemli müttefiki Kürt özgürlük mücadelesini kaybedecek savunduğunu iddia ettiği sınıf ideolojisinden kopacaktır.

AKP projesinin derinleştirilerek barış ve kardeşlik projesi haline gelebilmesi için enternasyonalist solun tek şansı güç birliğidir. Bu aynı zamanda olası faşist provokasyonları boşa düşürmenin de tek çıkar yoludur. AKP ve liberal sözcülere terk edilen alan gerçek sahipleri ve sahici talepler ile doldurulmalıdır. Geldiğimiz noktada eski söylemin önemli bir kısmının eskidiği de görülmelidir. Dün dile getirdiklerimizin önemli bir kısmını AKP ve liberaller söylüyor. Onların söylemediği Kürt halkının, onun önderliğinin muhatap alınması gerektirir. PKK taraf olmadan Abdullah Öcalan muhatap olmadan sorun çözülmez. Savaşın tarafı olan PKK barışın da temel tarafıdır ve bu talep bizzat Kürt halkının temsilcileri tarafından dile getirilmektedir. Liberal aydın ve köşe yazarlarının bu haklı talebi boşa düşürmek için yürüttükleri kampanya boşa düşürülmelidir. Yine yaşanan çatışmaların süreci baltalamaya yönelik ordu hamlesi olduğu görülmeli halkta asker ölümlerine karşı oluşan ve savaş karşıtlığı potansiyeli taşıyan yönelimi destekleyecek operasyonların durdurulması amaçlı faaliyetler geliştirilmelidir. Bu somut durum hem partimize hem de sosyalist güçlere önemli görevler dayatmaktadır. Bir yandan yapabileceğimiz her şeyi yapmak öte yandan en geniş güçleri seferber etmek.

Süreç geçmişte sahip olmadığımız olanakları önümüze koyarken daha büyük riskleri ve görevleri de karşımıza dikmektedir. Rüzgarın bize döndüğü momentte koşulları değerlendirmek ya da elimizin tersiyle iteklemek – seçim bizim.

# adalılar türkü söyler susar darağaçları

**8** Ekim 1980... Enternasyonalizmi yaşamının varlık nedeni haline getiren bir devrimcinin katledildiği bir gün. Devrim ve sosyalizme olan bağlılığından zerre kadar ödün vermeyen Necdet Adalı, 12 Eylül darbecilerinin cellatları tarafından idam edildi. Enternasyonalizm onun için, lafzî olmaktan öte daha büyük anlamlar taşıdı. O, Marx'ın 11. tezinin insan suretindeki bir hayat ağacıydı. Mazlumların ve mağdurların mücadelesinin kızıl şafak yıldızı, onların çığlıklarının isyankâr sesi ve enternasyonalizm savunucularının sınırsız, sınıfsız, sömürsüz bir dünya yürüyüşünün darağaçındaki gonca karanfilydi!

12 Eylül gecesinin karanlığında kapkara düşleriyle gelenler, toprağa dalların sevdasını düşürenleri yok etmek için gelmişlerdi. 12 Eylül rejimi işe, 24 Ocak 1980 kararlarıyla başta ABD olmak üzere, emperyalist kapitalist soygun ve sömürü sistemi çarkının etkili bir dişlisi olacağını ilan ederek başlamıştır. Darbeciler, sermayenin çıkarları için hak ve özgürlüklerin tamamının ortadan kaldırıldığı, sömürünün kesintisiz sürdürülebilmesi için her türden baskı yasalarının çıkarıldığı, işkence ve zulmün vahşet ölçülerinde uygulandığı, tarihinin en karanlık dönemini yaşayan bir ülke inşa ettiler. Halklara ve devrimcilere karşı uyguladıkları bütün insanlık suçlarından kurtulmak için, Anayasa koydukları

geçici 15. maddeyle kendilerini korumaya aldılar. Darbeci generallerin başı Kenan Evren'in tarihe geçen, "Asmayalım da besleyelim mi?" sözü, 12 Eylül felsefesi ve zihniyetinin yorum-suz bir özetidir. Bu zihniyet sonucu 50 kişi darağaçlarında can verdi. Bu idamlar içinde ilk idam olan Adalı yoldaşın idamı, 12 Eylül zihniyetinin şiddeti ve hukuksuzluğu nerelere vardırıldığının çıplak göstergesi olması açısından tarihsel bir ibret vesikasıdır.

Darağaçlarını ilk Necdet Adalı için kurdu-lar. Kolay değildir idam sehvasında cellatlarını yenilgiye uğratmak... Sınıf kavgasının birebir sürdürüldüğü, dakikalarla sınırlı, tarihsel bir andır o an... Kazanan ya da kaybeden derince tarihe kazınacaktır. Böylesi bir anda, temsil ettiği değerleri, sistemin cellatları karşısında yüceltmek, ancak büyük ideallerin savaşçılarına mahsustur. Denizlerin tarihe yazdırdığı ve devrimcilere miras olarak bıraktıkları bir onurdur bu davranış. Her devrimci tarihin o anında, bu mirası onurluca taşımasını bildi. Kendisiyle baş başa kaldığı o tekil ölüm anında Necdet, ezilenlerin ırmaklarıyla çoğalarak bir

çağlayan oldu. Che'nin enternasyonalist isyanı, darağaçında "Yaşasın Kürt ve Türk halklarının kardeşliği!" haykırışıyla Necdet Adalı'da yankısını buldu...

Yine bir 8 Ekimin arifesindeyiz. Necdet yoldaşın katledilişinin yıldönümü... Bugün yine emperyalistler ve işbirlikçileri katliamlarını sürdürüyorlar. Beytüşşebap'ta yoksul Kürt köylüleri kafaları taşla ezilerek öldürülüyor, kadınların evlerine girilerek tecavüz girişiminde bulunuluyor, tüm demokratik kesimler operasyonlarla susturulmak isteniyor. Cezaevlerinde ölümler devam ediyor. Küt çocuklar onlarca yıl hapse mahkum ediliyor. "Demokratik açılım" ise yıllardır bildiğimiz Kürt özgürlük hareketinin tasfiye planının bir örtüsü oluyor. Halkların kardeşliği için, canlarını kalkan yapanlar hapse atılıyor. "Hava kurşun gibi ağır" ama "yüreklerin kulakları da sağır"!

Bu sessizlik kumkumasının ortasına, Che ve Necdet'in isyan ateşi bir çığ gibi düşüyor! Tarih yürekleri sağır olanları değil darağaçlarında ve namlu uçlarında halkların türküsünü özgürce söyleyenleri yazıyor!

Yaşadıklarımız bize bir kez daha gösteriyor ki, demokrasi mücadelesinin en temel koşullarından birisi darbe hukukuna, siyasetine, kültürüne tavır almak, onunla her düzeyde hesaplaşmaktır. Darbeciler, yaptıkları her şey, oluşturdukları suç örgütleri, yarattıkları büyük karanlık ve ellerimizden aldıkları hayatlar için halka hesap vereceklerdir. Ve bu zorlu yolda ülkemizde

devrimcilerin, sosyalistlerin çabasıyla sekteye uğramaksızın yürünebilir ve hesaplaşmanın uygun iklimi yaratılabilir. İnsanlığın yarattığı evrensel onur ve vicdan, bu ülkede oligarşiye karşı meşru müdafaa hakkını kullanmayı en onurlu, en doğal hak kılmıştır.

Adalı'nın idamının ardından tam yirmi dokuz yıl geçti... Necdet'i, Erdal Eren'i, Veysel Güney'i ve daha birçok devrimciyi katledenler bugün yine karanlık odalarda hain tezgâhlar kuruyorlar. 12 Eylül'ün generallerinin önünde secdeye duranlar, işkencecileri aklayanlar, infaz timlerini alkışlayanlar, yurtseverlik edebiyatına sığınanlar bugün yeni darbelerden ve korkulardan dem vuruyorlar.

Adalı'nın yoldaşları bu oyunu bozmak için mücadelelerini kesintisizce ve kararlılıklarıyla sürdüreceklerdir. Sen rahat uyu Necdet yoldaş! Kalmasın gözün arkada! Bir Necdet gider bin Necdet gelir gökyüzünü fethe çıkarların yürüyüş yoluna... O yolda, Adalılar umut ve kardeşlik türkülerini söylerken sen de aramızda olacaksın... Mücadelen onurumuz olacak.

